



CD-279 STEREO

WORLD PREMIÈRE RECORDING

Total programme 73 1/2 minutes

digital



Seppo Nummi

Five Song Cycles

Jorma Hynninen

Margareta Haverinen

Matti Juhani Piipponen

Ralf Gothóni

A BIS original dynamics recording

SEPPO NUMMI (1932-1981): Five Song Cycles

VUORIPAIMEN (*Mountain shepherd*) (Lassi Nummi) (1951) (M/s) 15'23

1. *Ajatuksia* 4'03 2. *Rakastunut* 1'29
3. *Mutta kun olen runoniekkä* 2'32 4. *Tuoksua puutarhoista* 1'49
5. *Ikävä, ikävä on mieli* (1980) 2'17 6. *Mietteliäät vainiot* 2'56
(Matti Juhani Piipponen)

KEVÄTTEILTÄ (*From Spring Roads*) (M/s) 16'04

7. *Lähtömalja* (*Li Tai-po*) 2'33 8. *Sydänyöllä* (*Li Tai-po*) 2'09
9. *Kevätteiltä* (*Li Tai-po*) 1'05 10. *Korsikeinu* (*Trad.Chinese*) 1'57
11. *Viinituvan valkamassa* (*Tu Mu*) 3'58 12. *Vuospäivä* (*Tshui Hu*) 2'05
13. *Vuorella* (*Li Tai-po*) 1'48
(Jorma Hynninen)

LÄNSILINNAN LAULUJA (*Songs of the Western Palace*) (M/s) 19'08

14. *Ikuinen runo* (*Li Tai-po*) 3'57 15. *Kevätyö* (*Wang An-shi*) 1'21
16. *Lemmenhurma* (*Li Tai-po*) 2'49 17. *Hovinainen* (*Lin Fu-tshe*) 3'47
18. *Hibiscus-kukat* (*Trad.Chinese*) 3'02
19. *Paimen ja kutojaneito* (*Mei Tsheng*) 3'51
(Margareta Haverinen)

LAULUJA HYLJÄTYLTÄ SEUDULTA (*Songs from a deserted place*) 10'44
(Fazer)

20. *Venheessä* (*Li Tai-po*) 1'44 21. *Hyljätty palatsi* (*Yüan Chen*) 1'43
22. *Salaperäinen huilu* (*Li Tai-po*) 2'48 23. *Ikilumiset vuoret* (*Tu Fu*) 2'35
24. *Hyljätty seutu* (*Jap Pit-fa*) 1'40
(Matti Juhani Piipponen)

SYYSPÄIVIÄ (*Autumn Days*) (1979) (M/s) 11'24

25. *Syksyn juhla* (*Aale Tynni*) 2' 26. *Metsässä* (*Lassi Nummi*) 3'43
27. *Syyspäivä* (*Aale Tynni*) 5'17
(Margareta Haverinen)

T.T.: 73'30

Seppo Nummi, a brief attempt at characterization. Seppo Nummi — legend, paradox and poet of song. A poet of the piano, the voice and the human mind.

The autumn day shakes the film of the water. The man collects glowing frog-bits. The lotus looks on caressingly. Man is sorrowful until death.

This poem by Li Tai-po was set by Seppo Nummi in April, 1944 an event which contains in a nutshell the ingredients of a powerful process of growth. When Nummi died in August 1981 — only 49 years old — he left behind a highly regarded musical output besides an unusual musical career as inspirer of Finnish musical life, founder and leading light of musical and cultural festivals, initiator of music libraries, critic, press, radio and television journalist, educator, accompanist, and finally director of the Helsinki music festival.

In his lifetime Seppo Nummi was already a many-sided legend. He was also a man of paradoxes, as shown by the opening quotation — a love poem of middle age, set to music by a 12 year old schoolboy eager for life! And this setting was subsequently very little changed. The final version may be heard on this record under the title In a boat.

The basic paradox of Seppo Nummi, however, was the contradictory combination of active propagandist and creative artistic temperament. But in spite of his many interests, Seppo Nummi was first and foremost a composer; and as a composer, an ingrained sensitive lyric poet, choosing for his subject a combination of China and the Finnish wilderness. In his last years he planned and composed a chamber opera to the text of Saint Exupéry's *Petit Prince*.

Seppo Nummi composed a certain amount of choral and instrumental music, but he was above all a writer of lieder. There is also a paradox in his musical profile. Before he was 25, even before he was 20, he created a large repertoire of solo songs, the best of which — individually and in cycles — he refined and developed throughout his years of active social involvement. New songs also emerged during these years, although at irregular intervals.

Only early retirement for health reasons (after a second heart attack) in 1977 allowed Nummi to concentrate on composing, and slowly the song cycles were prepared for publication. The four last years of his life produced such indisputable masterpieces as the Autumn Days cycle and the ballad *The Shepherd and the Weaving Girl* with its reflection of a cosmic dimension.

Seppo Nummi was particularly well read in lyric poetry in German and the Nordic languages and he also sketched compositions based on this knowledge. Of the fully revised songs that have survived, however, the great majority are based on Finnish poetry or on translations from the Chinese. This is another of Seppo Nummi's paradoxes. In spite of his highly individual choice of texts, two great traditions lie behind all of his music: the major world poetry and the European lied (from Schubert to Wolf, to Yrjö Kilpinen and Britten).

This is naturally connected with the fact that Nummi was deeply attached to the Finnish landscape of lakes and forests, but also spent many years abroad in Germany and Italy. The patriot and the cosmopolitan lived together in his soul. Thus his choice

of text does not ultimately lead him to poems with a distinctly national feeling, but Chinese poetry was not strangely remote for Seppo Nummi any more than Finnish or Nordic verse was close in a provincial sense. In spite of differences in imagery the poems reflect for him the timeless landscape of the soul. Their range varies from the wanton charm of eros to a deep and mystical experience of beauty, of poetic irony and humour, but always returning to a connection with death. The main surface is the all-sustaining sense of fate — the main dynamic force is the tension between beauty and transitoriness; the main movement an unending pilgrimage from night to night, from spring to spring, from one stage house to another.

In the background, as a beautiful vision from the other side, gleam the eternally snowcapped mountains of the poem.

This spiritual landscape generally forms a larger unit, an epic frame, from which the songs emerge (very different to each other) in a series of lyrical flashes.

Seppo Nummi recreated this vision in his music, by musical means. This does not involve sacrificing the integrity of the music, its subjection to the poem; but neither does it require the subordination of the poem to the platform of the music; but rather a free and sensitive encounter on the level of crucial symbols and experiences. This was the heart of Seppo Nummi's lied concept, his ideology. This meeting of equals is illustrated in performance by the human voice and the instrument, the singer and the pianist. The composer's Nordic features are more clearly discernible in his settings of Finnish poets. The song cycles, *Wilderness*, based on poems of Kalervo Hortamo, paints strong, often sombre pictures of a landscape and a people in the wilderness. The triptych of songs in *Autumn Days* (1979) to poems by Aale Tynni and Lassi Nummi reflects the cool glow and the limpid, elegiac quality of autumn.

This is the Finnish poetic background to Seppo Nummi's Chinese lyrical song, which forms a consistent major dimension of his output. The *Mountain Shepherd* cycle, settings of poems by the composer's brother Lassi Nummi, may be regarded as a transitional stage. It is both Chinese and Finnish. These pastoral fantasies of the 20 year old poet are placed in a Chinese mountain landscape, where his shepherd has every opportunity to rage. In fact, the cycle consists of timeless and universal poetry of youth on the joys and pains of love together with a dialogue between moods and natural experiences. Seppo Nummi, on the other hand, has used them to create a baroque texture and antiquarian elements, without the result becoming motley or tasteless. A common background, a common ripple of youth unites poems and music.

The three cycles from the Chinese Song Book take us to the real China, to genuine Chinese poets, among the most prominent of whom are Li Tai-po and Tu Fu. We pass into a timeless poetic landscape, rich in imagery, which expands into a broad metaphor for life and fate.

They also take us from youth to manhood and old age; with reductions in perspective which are possible in great poetry. Objects are linked together in an unexpected fashion: the yellow thrushes, the boat anchored on the river, the flight of storks, the mountains — random details, between which a broad landscape momentarily opens, a great movement, human fate.

Seppo Nummi weaves the same spell in his music. Chinese poetry — and the pentatonic scale? Not necessarily — not as a general solution (no general solutions at all in

fact.) The pentatonic scale naturally colours the first Chinese cycle, Songs from a deserted place. But if we look elsewhere, other perspectives open. Nummi did not hesitate to combine his Chinese tone world with typical features of the baroque, rococo or even the music of the present century.

"His lieder sometimes flower in the colours of a Gesualdo madrigal and sometimes in the shades of a refined impressionism", writes Professor Erik Tawaststjerna, Sibelius scholar and grand old man of Finnish musicology. He also finds in Seppo Nummi's nature "something of the backwoods Finn, melancholy and even gloomy — — features, then, which appear very rarely under the refined Thomas Mann-like European exterior".

Eclectic music, therefore, inviting quotations and parodies? Yes and no. It is true that Seppo Nummi was very conscious of his background as he composed and used the whole associative field of music; but in the midst of this field he very consciously created his own style and expressed his own personal musical imagination.

When one has listened to enough songs, this style becomes apparent. As a composer, Seppo Nummi had his own unique voice. It is heard against the tradition of Western (and partly Eastern) music and poetry. Against this background, it emerges as pure and achieved, a natural and many faceted human voice, which in the hands of excellent interpreters transcends national frontiers.

The range of Seppo Nummi's music is best described by the words he himself wrote as a young critic: "Is there such a thing as external monumentality? If the interior of a person is small and narrow, he hardly sees greatness anywhere. If on the other hand his spirit has truly great dimensions, immortality, then he sees only the great and the immortal around him: the same monumentality from the flower of the field to the wildness of the mountain. The lied contains in its restricted form the whole musical universe. If it is regarded as a miniature then this process is a distortion, for in itself it displays the proportions of greater music, the eternal laws."

MARGARETA HAVERINEN originally studied the violin at the Sibelius Academy and actually spent some time as an orchestra player. She studied song at the Sibelius Academy during the years 1972-75 under Jolanda di Maria Petris. She obtained public recognition as a gifted singer when she won first prize in the concours for singers in Geneva in 1978 and three years later she appeared for the first time at the Finnish National Opera. Margareta Haverinen has already given a number of solo recitals, in addition to which she has frequently appeared as soloist in different contexts.

JORMA HYNINEN is today one of the best known Finnish singers, both in Finland and abroad. He has received considerable international acclaim as a profound lied singer and as an outstanding and versatile interpreter of operatic roles. He came to public attention by winning the National Song Contest at Lappeenranta in 1969 and by his engagement as a baritone with the Finnish National Opera the following year. He has sung in numerous concerts all over the world and made guest performances in the world's most famous opera houses. Since the autumn of 1984 he has been the artistic director of the Finnish Opera.

On the same label: **BIS-LP-88,250,270.**

MATTI PIIPPONEN is known abroad under the artist name of **MATTI JUHANI**. In Finnish musical life he was originally known as an excellent viola player, but having changed his field he soon made a reputation above all as a clever interpreter of comic operatic roles and a highly personal lied singer and oratorio soloist. Besides his active career as both singer and viola player, he has also done a great amount of teaching; he also conducted the Sibelius Academy Chamber Orchestra from 1961-63 and 1973-75, besides being professor for the Sibelius Academy opera class from 1973-78. He has had tenor engagements on a number of operatic stages in Central Europe and also toured widely, performing at many music festivals.

RALF GOTHÓNI, piano, has won a considerable reputation both at home and abroad as a lied accompanist and chamber musician. He has also taught, and is at present artistic director of the Savonlinna Opera Festival. Gothóni was appointed to a professorship for performing artists in 1980. He originally studied with Tapani Valsta, Erwin Laszlon and Detlev Kraus. As a chamber musician and as the accompanist of leading Finnish singers, he has made recordings for both Finnish and foreign companies.

On the same label: **BIS-LP-39,67,88,89,92,253/54.**

Seppo Nummi, lyhyt luonnehdintayritys. Seppo Nummi — legenda, paradoksi ja laulun lyryrikko. Pianon, ihmisen ja ihmismielen runoilija.

Syyspäivä kalvoun veen värisee. Helokilpukoita mies keräilee. Päin katsoo lootus kuin täyväillen. Mies kuoloon asti on murheinen.

Tämän Li Tai-pon runon Seppo Nummi sävelsi huhtikuussa 1944. Tapahtumaan sisältyi, pähkinänkuoressa, mahtavan kasvuprosessin ainekset. Kun Nummi elokuussa 1981 — vain 49-vuotiaana — kuoli, hän jätti jälkeensä arvostetun säveltäjätönsä ynnä harvinaisen uran maansa musiikkielämän inspiroijana, ja organisoijana, musikki- ja kulttuurijuhlien perustajana ja vetäjänä, musiikkikirjastotoiminnan alullepanijana, kriitikkona, lehti-, radio- ja tv-miehenä, kouluttajana, säestäjänä, ja lopuksi, Helsingin Juhla-viikkojen maineikkaana johtajana.

Jo eläessään Seppo Nummi oli monitahoinen legenda. Hän oli myös paradoksien mies, tätä puolta edustaa jo avaussitaattimme — keski-ikäen raskasmielisyyttä väreilevä runo, elämänhaluisen 12-vuotiaan koulupojan säveliksi tulkitsemana! Eikä tuo tulkinta jälkeempinä olennaisesti muuttunut. Viimeistely versio on kuultavissa tällä levyllä, nimellä Venheessä.

Seppo Nummen perusparadoksi oli aktiivisen vaikuttajayksilön ja toisaalta, luovan taiteilijaminän ristiriitainen yhdistelmä. Monista intereseistään huolimatta Seppo Nummi oli ensiksi ja viimeksi säveltäjä; ja säveltäjänä, sisäistynyt, herkkä lyryrikko. Ai-hepiirissään hän yhdisti suomalaisen sydäntään ja Kiinan. Viimeisinä vuosinaan hän suunnitteli ja sävelsi kamarioopperaa Saint Exupéryn Pikku prinssin tekstiin.

Seppo Nummi on säveltänyt jonkin verran kuoro- ja soitin-musiikkia, mutta ennen kaikkea hän on Lied-säveltäjä. Myös hänen säveltäjänprofiilissaan on paradoksaalinen piirre. Alle 25-, jopa alle 20-vuotiaana hän loi laajan, parisataa laulua käsittävän yksin-laulutuotannon, jonka parhaita lauluja ja sarjoja sitten hioi ja kehittäi läpi yhteiskunnallisten aktiivivuosiansa. Uusiakin lauluja syntyi noina vuosina, joskin epätasaisin väleihin.

Vasta sairauseläke (toistuneen infarktin jälkeen) 1977 vapautti Nummen päätoimiseen sävellystyöhön, ja hiljalleen sarjat alkoivat valmistua julkaisukuntoon. Neljän viimeisen elinvuoden tuotantoon sisältyy muutamia tekijänsä ehdottomia huippusaavutuksia, mm. Syyspäiviä-sarja sekä kosmista mielikuvamaailmaa heijastava balladi Paimen ja kutojaneito.

Seppo Nummi luki paljon erityisesti saksalaisen ja pohjoismaisen kielialueen lyriikkaa ja myös luonnosteli sävellyksiä niiden pohjalta. Hänen säilynyt ja viimeistelyt tuotanto pohjautuu kuitenkin pääosin suomenkieliseen ja kiinasta käännettyyn lyriikkaan. Tämä on eräs Seppo Nummen paradokseista. Sillä yksittäisistä tekstivalinnoista riippumatta, kaksi suurta perinnettä on Seppo Nummen kaiken sävellystyön taustana: suuri maailmanlyriikka, ja eurooppalainen lied (Schubertista Wolfiin, Yrjö Kilpiseen ja Britteniin).

Tähän liittyy toisaalta luontevasti se tosiasia, että Nummi oli syvästi kiintynyt suomalaisen järvi- ja metsämaisemaan, mutta viihtyi silti vuosikausia ulkomailla, Saksassa ja Italiassa. Patriootti ja kosmopoliitti asuivat hänen sielussaan sisäkkäin. Niinpä ei runovalinta lopultakaan määrää runoille ehdottoman kansallista sävytystä. Kiinalainen

lyriikka ei Seppo Nummelle ollut epätodellisen etäistä, eikä suomalainen ja pohjoismainen provinssiaalishella tavalla läheistä. Kuvamaailman eroista huolimatta runot heijastivat hänelle lyriikan ajatonta sielunmaisemaa. Sen asteikko ulottuu eroksen keveydestä hurmasta syvään mystiseen kauneuselämykseen, lyyrisestä ironiasta ja huumorista aina palaavaan kuoleman kosketukseen. Peruskamarana on kaiken kantava kohtalontunne; dynaamisena peruslatauksena kauneuden ja katoavaisuuden välinen jännite; perusliikkeinä vaelluksen loputtomuus, yöstä yöhön, keväästä kevääseen, majatalosta majataloon.

Taustalla, kuin tuonpuoleisena kauneusnäkyinä, välkkyvät runon ikilumiset vuoret. Tavallaan tämä sielunmaisema muodostaa laajemman muotoyksikön, eepinisen kehiksen, josta laulujen (keskenään varsin erilaiset) lyyriset tuokioiden silmänräpäykset sohoavat.

Tämän kuvamaailman Seppo Nummi loi uudelleen musiikissaan, musiikin keinoin. Tämä ei tarkoita musiikin suvereniteetin uhraamista, sen alistamista runolle; muttei liioin runon alistamista musiikin astinlaudaksi; vaan, sanan ja säveln vapaata, sensitiivistä kohtaamista perussymbolien ja peruselämysten tasolla. Tämä oli Seppo Nummen liedkäsityksen ydin, hänen ideologiansa. Esityksessä vastaavaa tasa-arvoista kohtaamista edustavat ihmisääni ja soitin, laulaja ja pianisti. Seppo Nummen pohjoiset piirteet tulevat, ymmärrettävästi, selvimmin näkyviin kotimaisten runoilijoiden sävelityksissä. Laulusarja Sydänmaa, Kalervo Hortamo runoihin, maalaakin kuuluvien vahvojen, usein tummasävyisiä kuvia korven luonnosta ja kansasta. Kolmialuinen Syyspäiviä (1979) Aale Tynnin ja Lassi Nummen runoihin heijastaa lomittain syksyn viileää loistoa ja kuulaanhiljaista elegisyyttä.

Tällainen on suomalainen runotausta Seppo Nummen kiinalaiselle laululyriikalle, joka muodostaa hänen tuotantonsa ehjimmän kantavan kaaren. Siirtymävaiheena voidaan pitää Vuoripaimen-sarjan säveltäjän veljen Lassi Nummen runoihin. Se on sekä kiinalaisen että suomalaisen: nämä 20-vuotiaan lyyriikon pastoraalifantasiat on sijoitettu Kiinan vuoristoon, missä hänen paimenellaan on yllin kyllin tilaa temmeltää. Itse asiassa on kyse ajattomasta ja paikattomasta nuoruudenrunosta, rakkauden pettymyksestä ja ilosta mielialojen ja luonnonelämysten vuoropuhelusta. Seppo Nummi puolestaan on käyttänyt näiden ilmentämiseen mm. barokkitekstuuriin ja 'antiikkiaarian' aineksia — eikä tulos kuitenkaan ole kirjava tai mauton. Yhteinen tausta, yhteinen nuoruudenvire pitää koossa runot ja musiikin.

Kiinalaisen laulukirjan kolme sarjaa sitten vievät todelliseen Kiinaan, aitoihin kiinalaisiin runoilijoihin, maineikkaimpina joukossa Li Tai-po ja Tu Fu. Ajattomaan, metaforia kukkivaan kulttuurimaisemaan, joka itsessään aukenee avaraksi elämän ja kohtalon metaforaksi.

Se vie myös nuoruudesta miehuuteen ja vanhuuteen, katoavaisuuden tunteihin; perspektiivilyhennyksin, jotka ovat suurelle runolle mahdollisia. Vaikkapa liittämällä asioita yhteen odottamattomalla tavalla: Tu Fun runon keltarastaat, joelle ankkuroitu alus, haikaraparvi, vuoret — satunnaisia yksityiskohtia, joiden välille kiitävässä tuokiossa jännittyy avara maisema, suuri liike, ihmisen kohtalo.

Seppo Nummi tekee musiikissaan samoja taikoja. Kiinalaista lyriikkaa — siis viissävelasteikkaa, pentatoniikkaa? Ei toki — ei yleisratkaisuna (ei mitään yleisratkaisuja yli-päänsä.) Pentatoniikka sävyttää luontevasti esim. ensimmäistä kiinalaissarjaa Lauluja

hyljättyltä seudulta. Mutta kun katsomme toisaalle, aukenevat toiset perspektiivit. Nummi ei epäröi yhdistää kiinalaiseen sävelmaisemaansa eurooppalaisen barokin ja rokokoon tai vuosisistamme musiikin sävyttämiä piirteitä.

"Hänen liedinsä kukkivat milloin Gesualdon madrigaalien, milloin taas impressionismin raffinoiduin värein", toteaa professori Erik Tawaststjerna, Sibelius-spesialisti ja suomalaisen musiikintutkimuksen grand old man. Hän löytää Seppo Nummen olemuksesta myös "jotakin korpisuomalaista, melankolista ja jopa raskasmielistä — — siis piirteitä, jotka aniharvoin paljastuvat Thomas Mann-henkisen, raffinoidun eurooppalaisen kuoren alta".

Siis sitaatteja ja parodioita viljelevää eklektistä musiikkia? Kyllä ja ei. Totta on, että Seppo Nummi kirjoitti sangen tietoisena taustastaan, käytti tietoisesti koko olemassa olevan musiikin assosiaatiokenttää; mutta tämän kentän keskellä hän — hyvin tietoisesti — loi oman tyylinsä, toteutti omaa persoonallista sävelfantasiaansa.

Riittävän monta laulua kuunneltuaan tämän tyylin löytää kyllä. Seppo Nummella oli säveltäjänä oma, ainutkertainen äänensä. Se soi länsimaisen (osin itäisenkin!) musiikin ja runouden perinnettä vasten. Kun se kuullaan tätä erottamatonta kaikutaustaansa vasten, kuullaan ehjä ja puhdas, luonteva ja vivahteikas ihmisääni, joka erinomaisten tulkitsijoidensa välittämänä kantaa yli kansallisten rajojen.

Seppo Nummen musiikin ulottuvuuksia luonnehtivat parhaiten hänen nuorena kriitikona kirjoittamansa sanat: "Onkohan ulkonaista monumentaalisuutta lainkaan olemassa? Jos ihmisen sisin on ahdas ja pieni, hän tuskin näkee suuruutta missään. Jos taas hänen hengellään on todella suuret mitat, ikuisuus, näkee hän ympärillään vain suurta ja ikuista: saman monumentaalisuuden kedon kukasta vuorien jylhyyteen. Liedissä uinuu pienessä koossa koko musikaalinen universum. Jos sen ottaa miniatyyrinä se vääristyy miniatyyriksi, omana itsenään siinä ilmenevät suurimman musiikin mittasuhteet, ikuiset lait."

Lassi Nummi

MARGARETA HAVERINEN opiskeli aluksi Sibelius-Akatemiassa viulunsoittoa ja ehti toimia jonkin aikaa myös orkesterimuusikkona. Laulua hän opiskeli Sibelius-Akatemiassa vuosina 1972-75 Jolanda di Maria Petriksen johdolla. Yleisön tietoisuuteen lahjakkaana laulajattarena hän tuli voittamalla 1 palkinnon Geneven laulukilpailuissa vuonna 1978 ja kolmea vuotta myöhemmin hän esiintyi ensimmäisen kerran Suomen kansallisoopperassa. Margareta Haverinen on ehinnyt pitää jo useita omia konsertteja ja niiden ohella hän on esiintynyt runsaasti solistina eri yhteyksissä.

JORMA HYNNINEN on tämän hetken tunnetuimpia suomalaisia laulajia niin kotimaassa kuin ulkomailla. Hän on saanut runsaasti kantainvälistäkin huomiota osakseen syvällisenä liedlaulajana ja mittavana ja monipuolisena oopperaroolien tulkitsijana. Yleisön tietouteen hän nousi voittamalla Lappeenrannan valtakunnalliset laulukilpailut vuonna 1969 ja kiinnitys Suomen kansallisoopperan baritoniksi seurasi seuraavana vuonna. Hän on konserttoinut runsaasti eri puolilla maailmaa ja esiintynyt vierailijana maailman tunnetuimmilla oopperalavoilla. Syksystä 1984 lukien hän on toiminut Suomen kansallisoopperan taiteellisenä johtajana.

Samalla levymerkillä: BIS-LP-88,250,270.

MATTI PIIPPONEN tunnetaan ulkomailla taiteilijanimellä **MATTI JUHANI**. Suomalaisessa musiikkielämässä hänet tunnettiin aluksi erinomaisena viulistina, mutta vaihdettuaan alaa hän pian saavutti mainetta varsinkin koomisten oopperaroolien älykkäänä tulkitsijana sekä persoonallisena liedlaulajana ja oratoriosolistina. Aktiivisen viulisti- ja laulajauransa ohella hän on toiminut runsaasti myös pedagogina, johti Sibelius-Akatemian kamariorkesteria vuosina 1961-63 ja 1973-75 sekä toimi Sibelius-Akatemian oopperaluokan professorina vuosina 1973-78. Tenorikiinnityksiä hänellä on ollut useilla Keski-Euroopan laulunäyttämöillä joiden lisäksi hän on konserttoinut runsaasti sekä esiintynyt monilla musiikkijuhlilla.

Pianotaiteilija **RALF GOTHÓNI** on nauttanut runsaasti niin kotimaista kuin kansainvälistä mainitetta huippuluokan liedpianistina ja kamarimuusikkona. Hän on toiminut myös opettajana ja on nykyisin Savonlinnan oopperajuhlien taiteellinen johtaja. Taiteilijaprofessoriksi Gothóni nimitettiin vuonna 1980. Opintojaan harjoitti hän aikoinaan mm. Tapani Valstan, Erwin Laszlon ja Detlev Krausin johdolla. Kamarimuusikkona sekä kotimaisten huippulaulajien kanssa hän on tehnyt levytyksiä niin suomalaisille kuin ulkomaalaisille levy-yhtiöille.

Samalla levymerkillä: BIS-LP-39,67,88,89,92,253/54.

Seppo Nummi, ett kortfattat försök till karakteristik. Seppo Nummi — legend, paradox och sångens poet. En pianots, röstens och den mänskliga själens poet.

Höstdagen skakar vattenytan. Mannen samlar glödande delar av grodor. Lotusen ser på smeksam. Människan är sorgtyngd till döden.

Denna dikt av Li Tai-po förtonades av Seppo Nummi i april 1944, och den innehåller i ett nötskal den kraftfyllda växandeprocessens element. När Nummi avled i augusti 1981 — endast 49 år gammal — efterlämnade han en högt uppskattad musikalisk produktion. Bakom sig hade han en ovanlig musikalisk karriär som inspiratör inom det finländska musiklivet, som grundare och ledare i musik- och kulturfestivaler, initiatör till musikbibliotek, kritiker, journalist i press, radio och television, pedagog, ackompanjator och slutligen som direktör för musikfestivalen i Helsingfors.

Redan under sin livstid var Seppo Nummi på många sätt en legend. Han var även en paradoxernas man, vilket syns på det inledande stycket — en medeltida kärleksdikt, tonsatt av en tolvårig skolpojke med aptit på livet! Denna tonsättning kom inte heller att ändras väsentligt senare, och den slutgiltiga versionen finns på denna skiva under titeln Venheessä (I en båt).

Seppo Nummis huvudsakliga paradox var emellertid den motsägelsefulla kombinationen av ett aktivt propagerande och ett konstnärligt skapande temperament. Men trots sina många intressen var Seppo Nummi i första hand tonsättare, och som tonsättare en genuint känslig lyrisk poet, som i sina ämnesval kombinerade Kina och den finska vildmarken. Under sina sista år planerade han och komponerade en kammaropera med Saint Exupéry's *Le Petit Prince* som textförlaga.

Seppo Nummi komponerade kör- och instrumentalmusik, men framför allt skrev han sånger. Även i hans musikaliska profil finns det en paradox. Innan han blev 25 år, till och med innan han blev 20, skapade han en stor repertoar av solosånger, och de bästa av dessa förfinade och utvecklade han — som enstaka nummer och i cykler — under sina år av social aktivitet. Under dessa år tillkom även nya sånger, om än med oregelbundna mellanrum.

Först när han gick i förtidspension av hälsoskäl (efter en andra hjärtattack) 1977 kunde Nummi koncentrera sig på komponerandet, och så småningom blev sångcyklerna färdiga att utges. Under hans fyra sista levnadsår tillkom sådana mästerverk som cyklerna *Syyspäiviä* (Höst dagar) och balladen *Paimen ja kutojaneito* (Herden och väverskan), med dess återspeglade av en kosmisk dimension.

Seppo Nummi var mycket beläst inom lyrik på tyska och de nordiska språken, och han skisserade även kompositioner på denna bas. Av de helt omarbetade sånger som föreligger är emellertid merparten baserad på finsk poesi eller översättningar från kinesiskan. Detta är ännu en av Seppo Nummis paradoxer. Trots hans mycket individuella textval ligger två stora traditioner bakom all hans musik: den stora världspoetiken och Europas lied (från Schubert till Wolf, till Yrjö Kilpinen och Britten).

Detta sammanhänger förstås med det faktum, att Nummi var djupt fäst vid det finländska sjö- och skogslandskapet, men att han även tillbringade många år utomlands, i Tyskland och Italien. I hans själ levde patrioten och kosmopoliten sida vid sida. Därför förs han av sitt textval inte till dikter med en utpräglad nationalkänsla, utan kinesisk poesi var inte mer avlägsen för Seppo Nummi än den finska eller nordiska lag honom nära i provinsiell mening. Trots sceniska skillnader återspeglar dikterna för honom sjä-

lens tidlösa landskap. Deras räckvidd varierar från Eros' lekfulla charm till en djup och mystisk upplevelse av skönhet, av poetisk ironi och humor, men alltid återvändande till dödens sfärer. Det viktigaste planet är en allt behärskande ödeskänsla; den viktigaste dynamiska kraften är spänningen mellan skönhet och förgänglighet; den viktigaste rörelsen är en oändlig pilgrimsfärd från natt till natt, från vår till vår, från en scen till en annan.

I bakgrunden, som en vacker vision från den andra sidan, glimmar diktens evigt snö-höjda berg.

Detta andliga landskap bildar en större enhet, en episk ram, från vilken sångerna träder fram (sinsemellan mycket olika) i en serie av lyriska glimtar.

Seppo Nummi återskapade denna vision i sin musik med musikaliska medel. Detta innebar inte att han offrade musikens integritet, att han underordnade den dikten; inte heller underordnades dikten det musikaliska planet; resultatet blev i stället ett fritt och sensibelt möte på en nivå av betydande symboler och erfarenheter. Detta var ett centrum i Seppo Nummis sångskapande, hans ideologi. Att jämspelta krafter möts märks på den mänskliga rösten och instrumentet, sångaren och pianisten. Tonsättarens nordiska ådra märks tydligare i hans kompositioner till texter av finska poeter. Sångcykeln Sydänmaa (Vildmark) till dikter av Kalervo Hortamo målar starka, ofta mörka bilder av ett vildmarkens landskap och folk. Sångtrilogin Syyspäiviä (Höstdagar) (1979) till dikter av Aale Tynni och Lassi Nummi återspeglar höstens kyliga glöd och klara sorgsenhet.

Detta är den finska bakgrunden till Seppo Nummis kinesiska lyriska sånger, som bildar en viktig del av hans skapande. Cykeln Vuoripaimen (Bergsherden), till texter av tonsättarens broder Lassi Nummi, kan betraktas som ett mellanting. Den är både kinesisk och finsk. Den tjugoårige diktarens pastorala fantasier är placerade i ett kinesiskt bergslandskap, där herden har alla möjligheter att leva ut sina känslor. I själva verket består cykeln av tidlös och universell ungdomspoesi om kärlekens glädje och smärta, tillsammans med en dialog mellan stämningar och naturupplevelser. Seppo Nummi har å andra sidan använt dem för att skapa en barockstruktur med ålderdomliga element, detta utan att resultatet blir hafsigt eller smaklöst. En gemensam bakgrund, en gemensam ungdomlig stämning förenar dikt och musik.

De tre cyklerna ur den kinesiska sångboken för oss till det verkliga Kina, till äkta kinesiska diktare, av vilka Li Tai-po och Tu Fu hör till de mest framstående. Vi försätts till ett tidlöst poetiskt landskap, rikt på scenerier, som utvecklas till en bred metafor för livet och ödet.

De för oss även från ungdomen till mannaålder och ålderdom, med de perspektiviska förvandlingar som är möjliga i stor poesi. Tingen länkas samman på ett oväntat sätt: de gula trastarna, båten som ligger för ankar på floden, storkarnas flykt, bergen — på måfå valda detaljer, mellan vilka ett brett landskap plötsligt öppnar sig, en stor rörelse, det mänskliga ödet.

Seppo Nummi väver även samma förbindelse i sin musik. Kinesis musik — och pentatonisk skala? Inte nödvändigtvis — inte som en patentlösning (inga patentlösningar alls i själva verket). På ett naturligt sätt färgar den pentatoniska skalan den första kinesiska cykeln, Lauuluja hyljätyltä seudulta (Sånger från en öde plats). Men i övrigt öppnas andra perspektiv. Nummi tvekade inte att kombinera sin kinesiska tonvärld med andra drag, typiska för barocken, rokokon eller till och med vårt sekels musik.

"Ibland blomstrar hans sånger i samma färger som en madrigal av Gesualdo, ibland i en förfinad impressionisms dagrar", skriver professor Erik Tawaststjerna, specialist på Sibelius och den finländska musikvetenskapens grand old man. I Seppo Nummis karaktär finner han även "något av urskogarnas finne, melankoliska och till och med sorgsna — drag, som uppenbarar sig mycket sällan under ett europeiskt utanverk, förfinat på Thomas Manns sätt".

Alltså en eklektisk musik som inbjuder till citat och parodier? Ja och nej. Det är sant att Seppo Nummi var mycket medveten om sin bakgrund när han komponerade, och att han använde musikens hela associationsfält, men mitt i detta fält skapade han mycket medvetet sin egen stil och uttryckte sin personliga musikaliska fantasi.

När man hört tillräckligt många sånger blir denna stil tydlig. Som tonsättare hade Seppo Nummi sin egen röst. Den hörs mot en bakgrund av västerländsk (och särskilt österländsk) musik och poesi. Mot denna bakgrund framträder den som en ren, naturlig och mångfacetterad mänsklig röst, som hos förstklassiga tolkar överskrider nationella gränser.

Räckvidden av Seppo Nummis musik beskrivs bäst i de ord, som han själv skrev som ung kritiker: "Finns det något sådant som yttre monumentalitet? Om en människa i sitt inre är liten och trång, ser han knappast någonstans en storhet. Om hans anda å andra sidan har verkligen stora mått, odödlighet, ser han endast det stora och odödliga runt sig: samma monumentalitet i fältets blommor och bergets vildhet. I sin begränsade form innehåller sången hela musikens universum. Om den betraktas som en miniatyr, är hela denna process en förvrängning, därför att den i sig själv uppvisar den stora musikens proportioner, de eviga lagarna."

MARGARETA HAVERINEN studerade ursprungligen violin vid Sibeliusakademien i Helsingfors och var under en tid verksam som orkestermusiker. 1972-75 studerade hon sång vid Sibeliusakademien hos Jolanda di Maria Petris. Allmänt erkännande vann hon när hon erhöll första pris vid den internationella tävlingen i Geneve 1978. Tre år senare framträdde hon för första gången vid Finlands nationalopera. Hon har redan gett ett antal soloaftnar och har framträtt solistiskt i olika andra sammanhang.

JORMA HYNNINEN är en av dagens mest välkända finska sångare, både i hemlandet och utomlands. Han har vunnit ett stort internationellt anseende som en framstående lied-sångare och som en utomordentlig och mångsidig tolkare av operaroller. Han uppmärksammades först när han vann den nationella sångtävlingen i Villmanstrand 1969 och med sitt engagemang som baryton vid Finlands Nationalopera året därpå. Han har sjungit vid många konserter världen runt och gästspelat vid de mest berömda operahusen. Sedan hösten 1984 är han konstnärlig chef vid Finlands Opera.
På samma skivmärke: BIS-LP-88,250,270.

MATTI PIIPPONEN är internationellt känd under artistnamnet **MATTI JUHANI**. I det finländska musiklivet var han ursprungligen känd som en framstående violaspelare, men senare vann han ett rykte som en fin tolkare av komiska operaroller och som en mycket personlig liedsångare och oratoriesolist. Vid sidan av sin karriär som sångare och altviolinist har han även undervisat mycket; han dirigerade även Sibeliusakademien kammarorkester 1961-63 och 1973-75 och undervisade i operaklassen 1973-78. Han har varit engagerad som tenor vid åtskilliga centraleuropeiska scener och har gjort vidsträckta turnéer, bl.a. till många musikfestivaler.

Den finländske pianisten **RALF GOTHÓNI** har vunnit ett avsevärt rykte både hemma och i utlandet som sångackompanjator och som kammarmusiker. Han har även varit pedagog och är nu konstnärlig ledare för operafestivalen i Nyslott. 1980 utnämndes han till professor. Ursprungligen studerade han hos Tapani Valsta, Erwin Laszlon och Detlev Kraus. Som kammarmusiker och ackompanjator har han gjort inspelningar för både finländska och utländska bolag.
På samma skivmärke: BIS-LP-39,67,88,89,92,253/54.

Seppo Nummi, ein kurzgefaßter Versuch einer Charakteristik. Seppo Nummi — Legende, Paradox und Poet des Liedes. Ein Poet des Klaviers, der Stimme und der menschlichen Seele.

Der Herbsttag schüttelt die Wasserfläche. Der Mann sammelt glühende Teile der Frösche. Der Lotus beobachtet schmeichelnd. Der Mensch ist bis zum Tode von Sorgen belastet.

Dieses Gedicht von Li Tai-po wurde im April 1944 von Seppo Nummi vertont und beinhaltet in Kürze die Elemente des kraftvollen Wachstumsprozesses. Als Nummi im August 1981 starb — nur 49 Jahre alt — hinterließ er ein sehr geschätztes musikalisches Schaffen. Hinter sich hatte er eine ungewöhnliche musikalische Karriere als Anreger des finnischen Musiklebens, als Gründer und Leitstern von Musik- und Kulturfestspielen, Ideenträger von Musikbibliotheken, Kritiker, Journalist der Presse, im Rundfunk und Fernsehen, Pädagoge, Begleiter und schließlich als Direktor des Helsinki Musikfestivals.

Bereits zu Lebzeiten war Seppo Nummi vielfach eine Legende. Er war auch ein Mensch der Paradoxe, was an den einleitenden Stücken zu sehen ist — ein Liebesgedicht des Mittelalters, von einem zwölfjährigen Schulburschen mit Lebensappetit vertont! Diese Vertonung wurde auch später nicht wesentlich geändert, und die Endfassung ist auf dieser Platte unter dem Titel Venheessä (In einem Boot) zu finden.

Das hauptsächliche Paradox Seppo Nummis war aber die widerspruchsvolle Kombination eines aktiven Propagierens und eines künstlerisch schöpferischen Temperaments. Trotz seiner vielen Interessen war aber Seppo Nummi in erster Linie ein Komponist, dazu ein echt sensibler lyrischer Poet, der er in seinen Texten China und die finnische Wildnis kombinierte. Während seiner letzten Jahre plante und komponierte er eine Kammeroper mit Saint Exupéry's Le Petit Prince als Vorlage.

Seppo Nummi komponierte Chor- und Instrumentalmusik, vor allem aber Lieder. Auch in seinem musikalischem Profil finden wir ein Paradox. Vor dem Alter von 25, sogar vor 20, schuf er ein großes Repertoire von Sololiedern, von denen er die besten in seinen Jahren sozialer Betätigung — einzeln und in Zyklen — verfeinerte und entwickelte. Während jener Jahre entstanden auch neue Lieder, wenn auch etwas unregelmäßig.

Erst nachdem er vorzeitig in Pension gegangen war (nach einem zweiten Herzanfall 1977) konnte sich Nummi auf das Komponieren konzentrieren, und allmählich wurden die Liedzyklen druckreif. Während seiner vier letzten Lebensjahre entstanden Meisterwerke wie der Zyklus Syyspäiviä (Herbsttage) und die Ballade Paimen ja kutojaneito (Der Hirt und die Weberin), mit dessen Spiegeln einer kosmischen Dimension.

Seppo Nummi kannte sehr gut die Lyrik der deutschen und skandinavischen Sprachen, die er auch als Basis seiner Kompositionen verwendete. Die Mehrzahl der erhaltenen, überarbeiteten Lieder basiert aber auf finnischer Dichtung oder auf Übersetzungen aus dem Chinesischen. Dies ist noch eines der Paradoxe Seppo Nummis. Trotz seiner sehr individuellen Textwahl liegen seiner Musik zwei große Traditionen zugrunde: die große Weltpoetik und das europäische Lied (von Schubert bis Wolf, bis Yrjö Kilpinen und Britten).

Dies hängt natürlich damit zusammen, daß Nummi der finnländischen See- und Landschaft sehr verbunden war, auch aber damit, daß er viele Jahre im Ausland verbrachte, in Deutschland und Italien. In seiner Seele lebten der Patriot und der Kosmopolit neben einander. Deswegen bringt ihn seine Textwahl nicht zu Gedichten mit einem ausgeprägten Nationalgefühl, sondern die chinesische Poesie war ihm nicht entlegener als die finnische oder skandinavische ihm im provinziellen Sinne nahe lag. Trotz zensurischer Verschiedenheiten spiegeln ihm die Gedichte die zeitlose Landschaft der Seele. Ihre Reichweite spannt vom spielerischen Charme des Eros bis zu einem tiefen, mystischen Erlebnis der Schönheit, der poetischen Ironie und des Humors, immer aber mit einer Rückkehr in die Sphären des Todes. Die wichtigste Ebene ist ein alles beherrschendes Schicksalsgefühl; die wichtigste dynamische Kraft ist die Spannung zwischen Schönheit und Vergänglichkeit; die wichtigste Bewegung ist eine unendliche Pilgerfahrt von Nacht zu Nacht, von Frühling zu Frühling, von einer Szene zur anderen.

Im Hintergrund schimmert, wie eine schöne Vision des Jenseits, der ewig schneebedeckte Berg des Gedichts.

Diese geistige Landschaft bildet eine größere Einheit, einen epischen Rahmen, aus dem die Lieder hervortreten (unter sich sehr verschieden), in einer Serie von lyrischen Schimmern.

In seiner Musik schuf Seppo Nummi diese Vision mit musikalischen Mitteln wieder. Er opferte nicht die Integrität der Musik, er unterordnete sie nicht der Musik; das Gedicht wurde auch nicht der musikalischen Ebene geopfert, das Ergebnis wurde stattdessen eine freie, sensible Begegnung auf einem Niveau bedeutender Symbole und Erfahrungen. Dies war ein Zentrum des Liedschaffens Seppo Nummis, seine Ideologie. Daß sich ebenbürtige Kräfte begegnen merkt man an der menschlichen Stimme und dem Instrument, dem Sänger und dem Pianisten. Die nordische Ader des Komponisten ist deutlicher in seinen Kompositionen zu Texten finnischer Dichter zu merken. Der Liedzyklus Sydänmaa (Wildnis) zu Texten von Kalervo Hortamo malt starke, häufig finstere Bilder der Landschaft und des Volkes der Wildnis. Die Liedtrilogie Syyspäiviä (Herbsttage) (1979) zu Texten von Aale Tynni und Lassi Nummi spiegeln die kühle Glut des Herbstes und die klare Wehmut.

Dies ist der finnische Hintergrund der chinesischen lyrischen Lieder Seppo Nummis, die ein wichtiger Teil seines Liedschaffens sind. Der Zyklus Vuoripaimen (Der Gebirgshirte), zu Texten des Bruders des Komponisten, Lassi Nummi, kann als Zwischending betrachtet werden. Er ist finisch und zugleich chinesisch. Die pastoralen Fantasien des zwanzigjährigen Dichters stehen in einer chinesischen Berglandschaft, wo der Hirt alle Gefühle an den Tag bringen kann. Der Zyklus besteht aus zeitloser und universaler Jugendlit der Freude und der Schmerzen der Liebe, mit einem Dialog der Stimmungen und Naturerlebnisse. Andererseits verwendete sie Seppo Nummi um eine Barockstruktur mit altertümlichen Elementen zu schaffen, ohne ein geschmackloses oder loses Ergebnis zu erzielen. Ein gemeinsamer Hintergrund, eine gemeinsame jugendliche Stimmung vereinen Musik und Dichtung.

Die drei Zyklen aus dem chinesischen Liederbuch bringen uns ins wirkliche China, zu echt chinesischen Dichtern, von denen Li Tai-po und Tu Fu zu den hervorragend-

sten gehören. Wir kommen in eine zeitlos poetische Landschaft, reich an Szenerien, die sich zu einem breiten Metaphor des Lebens und des Schicksals entwickelt.

Sie führen uns auch von der Jugend ins Mannesalter und ins Altertum, mit jenen perspektivischen Verwandlungen, die in großer Poesie möglich sind. Die Dinge werden unerwartet zusammengelekt: die gelben Drosseln, das Boot, das am Fluß ankert, der Flug der Störche, die Berge — aufs Geratewohl gewählte Details, zwischen denen sich eine breite Landschaft jäh öffnet, eine große Bewegung, das menschliche Schicksal.

Dieselbe Verbindung webt auch Seppo Nummi in seiner Musik. Chinesische Musik — und pentatonische Tonleiter? Nicht unbedingt — nicht als Patentlösung (eigentlich gar keine Patentlösungen). Ganz natürlich färbt die pentatonische Leiter den ersten chinesischen Zyklus, *Lauluja hljälätyltä seudulta* (Lieder aus einem einsamen Platze). Sonst öffnen sich aber andere Perspektive. Nummi zögerte nicht, seine chinesische Tonwelt mit anderen Zügen zu kombinieren, Barock, Rokoko, oder gar Musik unseres Jahrhunderts.

„Manchmal blühen seine Lieder in den Farben eines Madrigals von Gesualdo, manchmal in denen eines verfeinerten Impressionismus“, schreibt Professor Erik Tawaststjerna, Sibeliuspezialist und großer alter Mann der finnischen Musikwissenschaft. Im Charakter Seppo Nummis findet er „etwas vom Finnen der Urwälder, melancholische und gar traurige — — Züge, die ganz selten zum Vorschein kommen, unter einem europäischen Außenwerk, in der Art Thomas Manns verfeinert“.

Also eine eklektische Musik, die zu Zitaten und Parodien einladet? Ja und nein. Es ist wahr, daß Seppo Nummi beim komponieren seines Hintergrundes sehr bewußt war, und daß er die ganzen Assoziationen der Musik verwendete, aber mitten in diesem Feld schuf er ganz bewußt seinen eigenen Stil und drückte seine persönliche musikalische Phantasie aus.

Nach dem Anhören genügend vieler Lieder wird dieser Stil deutlich. Als Komponist besaß Seppo Nummi seine eigene Stimme. Man hört sie mit einem Hintergrund westlicher (besonders aber östlicher) Musik und Poesie. Sie tritt dabei als reine, natürliche und vielgestaltete menschliche Stimme hervor, die sie bei erstklassigen Interpreten die nationalen Grenzen überschreitet.

Die Reichweite von Seppo Nummis Musik wird am besten in seinen eigenen Worten beschrieben (als junger Kritiker): „Gibt es eine äußere Monumentalität? Falls ein Mensch im Inneren klein und eng ist, sieht er kaum irgendwo eine Größe. Falls aber sein Geist wirklich große Ausmaße hat, Unsterblichkeit, sieht er um sich nur das Große, Unsterbliche: dieselbe Monumentalität in den Feldblumen und der Wildnis des Berges. In begrenzter Form enthält das Lied das Universum der ganzen Musik. Als Miniatur betrachtet ist dieser Prozeß eine Verunstaltung, weil er in sich die Verhältnisse der großen Musik, die ewigen Gesetze zeigt.“

MARGARETA HAVERINEN studierte ursprünglich an der Sibelius-Akademie in Helsinki Violine, und sie war einige Zeit als Orchestermusiker tätig. 1972-75 studierte sie Gesang an der Sibelius-Akademie bei Jolanda di Maria Petris. Mit dem ersten Preis im internationalen Wettbewerb in Genf 1978 wurde sie allgemein bekannt. Drei Jahre später trat sie erstmals an der Finnischen Nationaloper auf. Sie gab Liederabende und erschien in verschiedenen Zusammenhängen solistisch.

JORMA HYNINEN ist einer der bekanntesten finnischen Sänger von heute, sowohl in seiner Heimat als auch international. Sein Ruhm als hervorragender Liedinterpret und außerordentlicher, vielseitiger Opernsänger ist beträchtlich. Er wurde erstmals beachtet, als er den nationalen Gesangswettbewerb in Lappeenranta 1969 gewann. Im folgenden Jahr wurde er als Bariton an die Finnische Nationaloper verpflichtet. Er trat bei vielen Konzerten in aller Welt auf, sowie an den großen Opernhäusern. Seit dem Herbst 1984 ist er künstlerischer Leiter der Finnischen Oper.
Auf derselben Marke: **BIS-LP-88,250,270.**

MATTI PIIPPONEN ist unter seinem Künstlernamen **MATTI JUHANI** international bekannt. Im finnischen Musikleben war er anfangs als hervorragender Bratschist bekannt, aber später errang er einen Ruf als Interpret komischer Opernrollen und als sehr persönlicher Liedsänger und Oratoriensolist. Neben seiner Karriere als Sänger und Bratschist unterrichtete er häufig; 1961-63 sowie 1973-75 dirigierte er das Kammerorchester der Sibelius-Akademie zu Helsinki, 1973-78 unterrichtete er in der Opernklasse. Er hatte an mehreren mitteleuropäischen Bühnen Engagements als Tenorsänger, und er unternahm weite Tournees, u.A. zu vielen Musikfestspielen.

Der finnische pianist **RALF GOTHÖNI** hat als Liedbegleiter und Kammermusiker großen Ruhm gewonnen. Er war auch pädagogisch tätig und ist jetzt künstlerischer Leiter der Opernfestspiele zu Savonlinna. 1980 wurde er zum Professor ernannt. Ursprünglich studierte er bei Tapani Valsta, Erwin Laszlon und Detlev Kraus. Als Kammermusiker und Begleiter machte er für finnische und ausländische Firmen Aufnahmen.
Auf derselben Marke: **BIS-LP-39,67,88,89,92,253/54.**

Seppo Nummi, un bref essai de caractérisation. Seppo Nummi — légende, paradoxe et poète de chanson. Un poète du piano, de la voix et de l'esprit humain.

Le jour d'automne agite le film de l'eau. L'homme rassemble de luisantes grenouilles. Le lotus regarde tendrement. On est triste jusqu'à en mourir.

Ce poème de Li Tai-po fut mis en musique par Seppo Nummi en avril 1944, un fait qui résume en un mot les ingrédients d'un puissant processus de croissance. A la mort de Nummi en août 1981 — à l'âge de 49 ans seulement — il laissa une production musicale hautement considérée, en plus d'une carrière musicale exceptionnelle en qualité d'inspirateur de la vie musicale finlandaise, fondateur et étoile de festivals musicaux et culturels, promoteur de bibliothèques musicales, critique, journaliste de presse, radio et télévision, éducateur, accompagnateur et finalement, directeur du festival de musique d'Helsinki.

Seppo Nummi était déjà une légende à plusieurs aspects durant sa vie. Il était aussi un homme des paradoxes, ainsi qu'illustré par la citation d'ouverture — un poème d'amour du moyen âge mis en musique par un garçon d'école de 12 ans avide de vie! Et cet arrangement fut subseqüemment très peu modifié. La version finale peut être entendue sur ce disque sous le titre de *In a boat* (Dans un bateau).

Le paradoxe fondamentale de Seppo Nummi, cependant, était la combinaison contradictoire du tempérament d'actif propagandiste et de l'artiste créatif. Mais en dépit de ses multiples intérêts, Seppo Nummi était d'abord et avant tout un compositeur, et à titre de compositeur, un poète lyrique sensible invétéré, choisissant comme sujet un assemblage de régions sauvages chinoises et finlandaises. Pendant ses dernières années, il planifia et composa un opéra de chambre sur le texte du Petit Prince de Saint-Exupéry.

Seppo Nummi écrivit une certaine quantité de musique chorale et instrumentale, mais il était avant tout un compositeur de lieder. Il y a aussi un paradoxe dans son profil musical. Avant d'avoir 25 ans, même avant d'en avoir 20, il créa un large répertoire de chansons solos ; il en polît les meilleures — individuellement et en cycles — et les développa au long de ses années d'actif engagement social. De nouvelles chansons surgirent aussi durant ces années, bien qu'à intervalles irréguliers.

Seule une retraite prématurée pour des raisons de santé (après une seconde attaque cardiaque) en 1977 permit à Nummi de se concentrer sur la composition, et les cycles de chansons furent lentement prêts à la publication. Les quatre dernières années de sa vie, il produisit des chefs-d'œuvre aussi incontestables que le cycle *Autumn Days* (Jours d'automne) et la ballade *The Shepherd and the Weaving Girl* (Le berger et la jeune tisserande) avec son reflet d'une dimension cosmique.

Seppo Nummi a lu particulièrement beaucoup de poésie lyrique en allemand et en langues nordiques, et il a aussi esquissé des compositions basées sur cette connaissance. La grande majorité, cependant, des chansons entièrement révisées qui ont survécu, est basée sur de la poésie finlandaise ou sur des traductions du chinois. Ceci est un autre des paradoxes de Seppo Nummi. En dépit de son choix hautement personnel de textes, toute sa musique provient de deux grandes traditions : la poésie majeure mondiale et le lied européen (de Schubert à Wolf, à Yrjö Kilpinen et Britten).

Ceci est naturellement relié au fait que Nummi était profondément attaché au paysage de lacs et de forêts de la Finlande, mais il passa également plusieurs années à l'étranger.

ranger, en Allemagne et en Italie. Le patriote et l'homme cosmopolite cohabitaient dans son âme. Ainsi son choix de textes ne le mène pas en définitive à des poèmes au sentiment clairement national, mais la poésie chinoise n'était pas plus étrangement éloignée, pour Seppo Nummi, que les vers finlandais ou nordiques n'étaient rapprochés, dans un sens provincial. En dépit des différences d'images, les poèmes reflètent pour lui le paysage éternel de l'âme. Leur sujet varie entre le charme libertin d'éros et une expérience profonde et mystique de la beauté, de l'ironie poétique et de l'humour, mais revenant toujours à un rapport avec la mort. La principale surface est le sentiment du destin, qui supporte tout ; la principale force dynamique est la tension entre la beauté et l'éphémère ; le mouvement principal est un pèlerinage sans fin, de nuit à nuit, de printemps à printemps, d'une maison de théâtre à une autre.

A l'arrière-plan, les montagnes aux neiges éternelles du poème scintillent, comme une magnifique vision de l'autre côté.

Ce paysage spirituel forme généralement une unité plus grande, un cadre épique duquel les chansons émergent (très différentes l'une de l'autre) dans une série d'éclats lyriques.

Seppo Nummi recréa cette vision dans sa musique avec des termes musicaux. Ceci n'entraîne pas le sacrifice de l'intégrité de la musique, sa sujétion au poème ; mais ça ne requiert pas non plus la subordination du poème à la plate-forme de la musique ; mais plutôt une rencontre libre et sensible au niveau de symboles et d'expériences décisifs. Voilà le cœur du concept du lied de Seppo Nummi, son idéologie. Cette rencontre d'égaux est illustrée dans l'exécution par la voix humaine et l'instrument, le chanteur et le pianiste. Les traits nordiques du compositeur sont plus clairement discernibles dans ses mises en musique de poètes finlandais. Le cycle de chansons *Wilderness* (Étendue sauvage), sur des poèmes de Kalervo Hortamo, peint des images fortes, souvent sombres, d'un paysage et d'un peuple dans une étendue sauvage. Le triptyque de chansons dans *Autumn Days* (Jours d'automne) (1979) sur des poèmes d'Aale Tynni et de Lassi Nummi reflète l'éclat frais et la qualité limpide, élégiaque de l'automne.

Voici l'arrière-plan poétique finlandais de la chanson lyrique chinoise de Seppo Nummi, formant une dimension majeure logique de sa production. Le cycle *Mountain Shepherd* (Berger de montagne), arrangements de poèmes du frère du compositeur, Lassi Nummi, peut être regardé comme une phase transitionnelle. Il est à la fois chinois et finlandais. Ces fantaisies pastorales du poète âgé de 20 ans sont placées dans un paysage de montagne chinois, où son berger a mainte occasion de rager. En fait, le cycle consiste en poésie intemporelle et universelle de la jeunesse sur les joies et les peines de l'amour ainsi qu'un dialogue entre des états d'esprit et des expériences naturelles. D'un autre côté, Seppo Nummi s'en est servi pour créer une structure baroque et des éléments d'antiquaire sans que le résultat ne devienne hétéroclite ou de mauvais goût. Un fonds commun, une cascade commune de jeunesse unit poèmes et musique.

Les trois cycles du Livre de chansons chinoises nous mènent à la vraie Chine, aux authentiques poètes chinois, parmi les plus éminents desquels se trouvent Li Tai-po et Tu Fu. Nous traversons un paysage poétique éternel, riche en images, qui s'étend en une large métaphore de la vie et du destin.

Ils nous transportent aussi de la jeunesse à l'âge d'homme et à la vieillesse, avec des réductions de perspective possibles dans la grande poésie. Les objets sont reliés d'une façon inattendue : les grives jaunes, le bateau ancré dans la rivière, le vol de cigognes, les montagnes — détails au hasard, entre lesquels un large paysage s'ouvre momentanément, un grand mouvement, destinée humaine.

Seppo Nummi tisse le même charme dans sa musique. Poésie chinoise — et la gamme pentatonique ? Pas nécessairement — pas en guise de solution universelle (en fait, pas de solutions universelles du tout). La gamme pentatonique colore naturellement le premier cycle chinois *Songs from a deserted place* (Chansons d'un endroit désert). Mais si nous regardons ailleurs, d'autres perspectives s'ouvrent. Nummi n'hésita pas à combiner son monde tonal chinois avec des traits typiques du baroque, du rococo, ou même de la musique du siècle présent.

« Ses lieder fleurissent parfois dans les couleurs d'un madrigal de Gesualdo, et parfois dans les teintes d'un impressionnisme raffiné », écrit M. le Professeur Erik Tawast-stjerna, spécialiste de Sibelius et patriarche de la musicologie finlandaise. Il trouve aussi dans la nature de Seppo Nummi « quelque chose du Finnois de la région forestière inexploitée, mélancolique et même sombre — traits, alors, qui apparaissent très rarement sous le dehors européen raffiné du genre Thomas Mann ».

De la musique éclectique donc, invitant aux citations et aux parodies ? Oui et non. Il est vrai que Seppo Nummi était très conscient de ses antécédents lorsqu'il composa et utilisa tout le champ associatif de la musique ; mais au milieu de ce champ, il créa consciemment son style propre et exprima sa propre imagination musicale personnelle.

Lorsqu'on a écouté suffisamment de chansons, ce style devient apparent. Comme compositeur, Seppo Nummi a sa voix propre unique. Elle se détache de la tradition musicale et poétique occidentale (et, en partie, orientale). Contre ce fond, elle émerge comme pure et accomplie, une voix humaine naturelle et aux maintes facettes qui, aux mains d'excellents interprètes, transcende les frontières nationales.

La portée de la musique de Seppo Nummi est le mieux décrite par les mots qu'il écrivit lui-même lorsqu'il était un jeune critique : « Y a-t-il quelque chose comme la monumentalité externe ? Si l'intérieur d'une personne est petit et étroit, il peut à peine voir de la grandeur en quelque part. Si, d'un autre côté, son esprit a vraiment de grandes dimensions, l'immortalité, il ne voit alors que le grand et l'immortel autour de lui : la même monumentalité de la fleur du champ à l'état sauvage de la montagne. Le lied contient tout l'univers musical dans sa forme restreinte. S'il est regardé comme une miniature, ce processus est alors une distortion parce qu'il expose en lui-même les proportions d'une musique plus grande, les lois éternelles. »

MARGARETA HAVERINEN a d'abord étudié le violon à l'Académie Sibelius et a en fait joué un certain temps dans un orchestre. Elle a étudié le chant à l'Académie Sibelius de 1972 à 1975 avec Jolanda di Maria Petris. Elle fut reconnue par le public comme cantatrice talentueuse lorsqu'elle gagna le premier prix du concours de chant de Genève en 1978 et, trois ans plus tard, elle se produisit pour la première fois à l'Opéra National Finlandais. Margareta Haverinen a déjà donné nombre de récitals solos, en plus de ses fréquentes apparitions comme soliste à différentes occasions.

JORMA HYNNINEN est aujourd'hui un des chanteurs finlandais les plus connus, en Finlande comme à l'étranger. Il fut considérablement salué internationalement comme un profond chanteur de lied et un interprète remarquable et universel de rôles d'opéra. Il s'attira l'attention du public en gagnant le Concours National de Chant de Lappeenranta en 1969 et par son engagement comme baryton à l'Opéra National Finlandais l'année suivante. Il a participé à nombre de concerts partout dans le monde et se produisit comme invité dans les plus célèbres opéras du monde. Il est le directeur artistique de l'Opéra Finlandais depuis l'automne de 1984.
Dans la même collection : **BIS-LP-88,250,270.**

MATTI PIIPPONEN est connu à l'étranger sous le nom de théâtre de **MATTI JUHANI**. Dans la vie musicale finlandaise, il était d'abord connu comme un excellent altiste mais, ayant changé son fusil d'épaule, il acquit une réputation surtout comme un fin interprète de rôles d'opéras comiques, un chanteur de lied hautement personnel et un soliste d'oratorio. A côté de sa carrière active comme chanteur et altiste, il a également beaucoup enseigné; il a aussi dirigé l'Orchestre de Chambre de l'Académie Sibelius de 1961 à 1963 et de 1973 à 1975, en plus d'avoir été professeur de la classe d'opéra de l'Académie Sibelius de 1973 à 1978. Il a été engagé comme ténor par plusieurs scènes d'opéras d'Europe centrale.

Le pianiste **RALF GOTHÓNI** a acquis une réputation considérable chez lui et à l'étranger comme accompagnateur de lied et en faisant de la musique de chambre. Il a également enseigné, et il est présentement directeur artistique du Festival d'Opéra de Savonlinna. Gothóni fut désigné pour une chaire pour artistes interprètes en 1980. Il étudia originairement avec Tapani Valsta, Erwin Laszlon et Detlev Kraus. Comme exécutant de musique de chambre et accompagnateur d'éminents chanteurs finlandais, il a enregistré sur disque pour des compagnies finlandaises et étrangères.
Dans la même collection : **BIS-LP-39,67,88,89,92,253/54.**

VUORIPAIMEN (Lassi Nummi)

Ajatuksia

Ajattelemista minä halveksin syvästi
ja raskaita aatoksia minä kovin vihaan.

Varmaan ovat aivoni pinemmät kuin
gemssin.

Kuuluupa kuintenkkin myös minulle
vuorituulen avara laulu,

— vain pajuja siellä ja minä,
vain vaatimattomat ja onnelliset siellä
asustavat.

(Näenpä minäkin huikean
kilon päivänpuolisilla rinteillä.)

Juoksenpa minäkin
gemssin huiman ja nauravan juoksun.

Tunnenpa itseni toisinaan
oikein rikkaaksi ja mahtavaksi minäkin
ja kauan huudan kilpaa vuorituulen kanssa.

Näin on tapanani tuumia joskus:

— Mahtaako rikkaan kyläkauppiaan kaunis
tytär tietää,

kenen huilu ylhäällä vuorilla — ?

Rakastunut

Jotain minuste jäi tänään lähteen luokse.

Vuorivanamon tuoksussa se yhä vartoo. . .

Vaikka ei ketään tulekaan.

Yhä uudet puhkeavat kukat azaleoissa.

Yhä uudet kuihtuvat pois. . .

Vain vieno tuosku ja vieno laulu kaukaa,
alhaalta, laaksokylästä —

Oi, mikä säteilevä katsanto
sydämeni kuumilla kukilla!

Oi, mikä säteilevän kaunis katsanto
sydämeni kukilla.

MOUNTAIN SHEPHERD (Lassi Nummi)

Thoughts

*Thinking I deeply despise
and I hate all weighty notions.*

My brains must be smaller than a goat's.

*Sometimes however I also hear
the broad song of the mountain wind
— only willows there and me,
only the humblest and happy live there.
(I also see the sharp gleam
on the sunlit side of the slopes).*

*I also run
the laughing, madcap gallop of the goats.*

*Sometimes I too feel
very rich and powerful
and in the distance my shouts rival
the mountain wind.*

But sometimes I think like this:

*— Can the beautiful daughter of the village
shopkeeper know whose flute it is up there
in the mountains — ?*

In love

Part of me stayed at the spring today.

*In the scent of the mountain flower it is
still waiting . . .*

Although nobody comes.

New blooms still unfold among the azaleas.

New ones still fade away . . .

*Only a mild scent and a mild song from afar
from down there, the village in the valley.*

*Oh, what a radiant sight
are the warm flowers in my heart!*

*Oh, what a radiant beautiful sight
are the flowers in my heart.*

Mutta kun olen runonieikka
Mutta jos olisin maalari!
Mutta jos olisin taitava maalari! —
Heti siveltimelläni maalaisin,
mitä laaksossa äsken näin!

Mutta jos olisin piirtäjä!
Mutta jos olisin kirjainten piirtäjä! —
Sata rytmin riviä laatisin siitä,
min laaksossa äsken näin!

Mutta kun olen runonieikka,
mutta kun olen vain runonieikka, —
vain kepeitä säkeitä neidosta laulan,
min laaksossa äsken näin!

Tuoksua puutarhoista
"Minun rakastettuni. . ."

Se kuulostaa kovin somalta. . .
Vain kaksi yötä on kulunut siitä,
vain kaksi yötä,
kun puhkesi päivänkoitossa
jasmiinien loisto!

Ikävä, ikävä on mieli
Mieleni on haikea, haikea, haikea!
Matka on, ah, vaikea, vaikea,
pieneen majaan, savimajaan
rinteellä Jiennah-Tain,
varjossa kastanjain.

Miettelijät vainiot
— Pian he syövät kaiken riissin majassa.
Minulle eivät jätä muruaakaan. . .

Lintuparvet kirkuen
yllä keltaisten peltojen.
Sateen tuoksu.

Pajupensas ja minä istumme,
kyyhötämme vuoren rinteellä.
Huiluni myötäilee vainioiden kellastuvaa
kauneutta.

On oltava alakuloisia ja miettelijäitä,
pajupensas,
sen ovat viisaat sanoneet.
Joidenkin on aina oltava alakuloisia.
Tänään on meidän vuoromme, pajupensas.

But as I am a poet
But if I were a painter!
But if I were a skilful painter! —
I would paint at once with my brush
what I just saw in the valley!
But if I were a writer!
But if I were a writer of characters! —
I would pen a hundred rhythmic lines
on what I just saw in the valley!
But as I am a poet,
but as I am just a poet, —
I only sing light verses of the maiden
that I just saw in the valley!

The scent of gardens
"My darling . . ."

It sounds very sweet . . .
Only two nights have passed, only two nights,
since the glory of the jasmine
flowered at daybreak!

Sad, sad is my mind
My mind is sad, sad, sad!
The journey is, oh, hard, hard,
to the little hut, the smoke hut
on the slopes of Jiennah-Tai,
in the shadow of the chestnut trees.

The pensive corn fields
— Soon they will eat all the rice in the hut.
They will not leave a grain for me . . .
The flocks of birds screeching
over the yellow fields.
The scent of rain.

I sit with the willow bush, we huddle
together on the side of the mountain.
My flute moves with the yellowing beauty
of the fields.
One must be melancholy and thoughtful,
willow bush,
so the wise men have said.
Some must always be melancholy.
Today it is our turn, willow bush.

KEVÄTTEILTÄ KIINALAINEN LAULUKIRJA II

Lähtömalja (Li Tai-po)

Pajun höyty tuulen tuoma
kevään lemuun kuistin saa.
Sarkka sorjan neidon suoma
yhä jäämään houkuttaa.

Miehet Nankingin ne tuosta
erojaisiin valmistuu:

hevon mieli pois jo juosta,
maljaa yhä kaipaa suu.

Miesten mieltä askarruttaa
kumpi onkaan syvempää,
lähtö, joka arastuttaa,
vaiko virta, joka jää.

Sydänyöllä (Li Tai-po)

Luo hohteen vuoteheni viereen kuu,
kuin lumihärmään silta silautuu.

Mä nostaan pään, sen alas painan taas:
mies, sydänyöllä muistit synnyinmaas.

Kevätteilä (Li Tai-po)

Kin-shin tiellä kapse kaikuu ratsuin kavioista,
tuulen viuhe kannuksista, hohtosatuloista.

Halki puiden kukkasateen mihin mieli palaa?
Majataloon tytön luokse miehet päästä halaa.

Korsikeinu (Kansanruno)

Lännen maille päivä painuu
kuin pallo punainen
ja ruohonkorteen hentoiseen
käy lento peipposen.

Sen korsikeinun heijailuun
tuo peippo pieni jää.
Sun sulhos, tyttö suloinen
ei paina enempää.

FROM SPRING ROADS CHINESE SONG BOOK II

Parting toast (Li Tai-po)

*The web of willows formed by the wind
brings the scent of spring to the porch.
The goblet offered by the graceful maid
an enticement still to remain.*

*The men from Nanking
now prepare to leave:
the horse in his mind already running,
and the bowl now untouched by lips.*

*The men's minds are occupied,
wondering which is deeper,
the departure they avoid,
or the stream that remains.*

In the heart of the night (Li Tai-po)

*The moon sheds its light on my bed,
like a bridge shining in hoar frost.*

*I raise my head, and lower it again:
man, in the heart of the night, you
remembered your land of birth.*

From Spring Roads (Li Tai-po)

*On the road to Kin-shi the echoing ring of
horses' hooves,
the whistling wind from the spurs,
from the gleaming saddles.*

*Through a shower of blossoms in the trees,
where does the mind return?
To the girl in the country house
who the men long to reach.*

The swing of straw (traditional poem)

*Day sinks to western lands
like a red ball
and the chaffinch flies
to the delicate stalks of grass.*

*The little finch remains
in its swing of straw.
Your sweetheart, pretty girl,
does not push any more.*

Viinituvan valkamassa (Tu Mu)
Sumu häilyy yllä virran vuon,
kuu vettä hopeoi.

Mies viinituvan valkamaan
vaivihkaa ankkuroi.

Kenen valtakunta viety on,
sit'ei tytöt tiedä kai
kun oman "kukkalaulunsa"
mies vastaan kuulla sai.

Vuospäivä (Ts'ui Hu)
Tasan vuosi on siitä, kun talossa verrattiin
hänen hienoa hipiäänsä persikankukkasiin.
En tiedä, minne on häipynyt hän sulomuo-
toineen — kevättuuliin persikankukkasen
ilkamoi nauruineen.

Vuorella (Li Tai-po)
Kysyt, miksi mä tänne nyt jään
jadenvihreille vuorilleni.
Ma nauran — ja niin olo kevyt on,
sitä etten saa sanoikseni.
Kukat persikan virran vuossa vain
viestiä vie taa taivalten:
maailma täällä parempi on
kuin ilmoilla ihmisten.

LÄNSILINNAN LAULUJA KIINALAINEN LAULUKIRJA III

Ikuinen runo (Li Tai-po)
Maalaan kirjaimia. Yksinäistä, hiljaisuus.
Meren lailla aaltoo bambu. Helmiketjun
siveltimien luopi,
kuultoon paperin, kuvaa säkeen,
jonka hetki tuopi.
Kuin lumeen kylvettäisi luumunkukkain
kirjavuus.

Naiskainalonon kuopasta ei haihtuis pois
lemu mandariinin? Kauan paistettako voisi
hanki kestää?

Voisinpa nää säkeet unhoon haipumasta
estää,
ikuinen jos niissä tuoksu nuori ois!

In the haven of the wine lodge (Tu Mu)
*The mist hovers over the flow of the stream,
the moon gilds the water.
The man anchors silently
in the haven of the wine lodge.*

*Whose kingdom has been taken
the girls do not know,
when the man just heard
his own "flower song".*

Anniversary (Tshui Hu)
*Exactly a year has passed, since in this house
her sweet complexion was compared to the
peach blossoms.
I know not where she has disappeared with
her sweet shape —
the peach blossoms laughingly mocking
in the spring wind.*

In the mountain (Li Tai-po)
*You ask why I stay here now
in my jade green mountains.
I laugh and so light is existence,
that I cannot put it in words.
The peach tree blossoms in the flow
of the stream
only carry the message onwards:
the world is better here
than it is among people.*

SONGS OF THE WESTERN PALACE CHINESE SONG BOOK III

Eternal poem (Li Tai-po)
*I paint characters. Lonely, silence.
The bamboo ripples by the sea. My brush
made a chain of pearls on the gleaming paper,
depicting a verse born of the moment.
Like the colour of plum blossom
sown on the snow.*

*Would the fragrance of a mandarin fade
from the pit of a woman's arm?
How long could the snow's crust
withstand the sunshine?
Could I prevent these verses from passing
into oblivion,
eternal if the young scent were contained
within them!*

Kevätyö (Wang An-shi)

Jo tuhkaks paloi kynttiläni, liikahda ei vesi,
yön kylmä tuuli herää hiljaa, kauhu peltoon
pesi.

En nukkua voi, mieleni täyttää outo kevät-
lumi,
kuun luoma liikkuu ikkunassain kukka-
varjain kumo.

Lemmenhurma (Li Tai-po)

Käy linnanpuiston lootuskukkain yli
jo illan vieno tuuli väreillen.
Yön hiljaisuuteen hiipii kuningas:
on pehmyt kuistin silkkipatjain syli.
Niin Si-shin tanssi käy kuin tähtien,
kuin itse kauneuden,
hänen muotonsa on, niin somasti hän hymyy.
Pian raukeus jo jäseniinsä lymyy,
pian lanteisiin ei liike luonnu, hyppy askeliin,
ja kuninkaansa viereen riutuun vaipuu.
Soma Si-shi jo uniin ihaniin.

Hovinainen (Lin Fu-tshe)

Jo rastaan laulut puistoon hiljenevät,
yöperhosten tanhuh tiellä käy.
Tiedän kyllä, että häipynyt on kevät,
vaan vielä vaunujaan ei kuulu, näy.

Hibiscus-kukat (Kansanruno)

Hibiscus-loistoon polku houkuttaisi
luo virran luhtarannan kämmeikkäin,
vaan enhän tiedä, kimppuni ken saisi,
hänet vieras maa kun vei ja yksin jäin.
Ei mieleni tee kukkain loisteeseen,
vaan kotiin kutsuu polku hämärtävä,
Luo välillemme eron juopa syvä
jo vanhuudesta karvaan aavisteen.

Paimen ja kutojaneito (Mei Tsheng)

Kaukaa vilkuttaa
tähti paimenen
tähteen rakkaan
kutojattaren.

Spring night (Wang An-shi)

*My candle has already burned down,
the water does not stir,
the cold night wind silently rouses,
terror nests in the field.*

*I cannot sleep, my mind is full
of strange spring enchantment,
the glow of the flowers in the moonlight
moves at my window.*

Love's enchantment (Li Tai-po)

*The gentle evening wind ripples
over lotus flowers in the palace gardens.
The king steals into the silence of the night:
soft the lap of the silk mattress in the porch.
And Si-shi's dance is like the stars,
like beauty itself,
her shape, so sweetly she smiles.
Some languor concealed in her body,
her loins no longer fit to move,
a leap to the steps,
and she sinks faintly to her king's side.
Graceful Si-shi to pleasant dreams.*

Lady of the court (Lin Fu-tshe)

*Now the songs of the thrush in the garden
are silent,
the night moths dance above the path.
I know that spring has disappeared,
but his carriage is not yet seen or heard.*

The hibiscus flowers (traditional poem)

*The path would be inviting in the gleam of
hibiscus,
hand in hand by the water's edge,
but I do not know who would have my
bunch of flowers,
when he went to a foreign country
and I was left alone.
I feel no longing for the gleam of the flowers,
and the dusky path calls me home.
The deep gulf between us already creates
the bitter idea of growing older.*

**The shepherd and the weaving maid
(Mei Tsheng)**

*In the distance winks
the star of the shepherd
to the sweet star of
the weaving maid.*

Kädet hentoiset
liikkuu ees ja taa,
helskää kangaspuut,
käämet solajaa.

Aina illoin, kun
päättynyt on työ,
kuumat kyyneleet
kohta näkee yö.

Heljään houkuttaa
linnunradan tie,
kohti paimenta
välkevirta vie.

Mutta virta ei
johda toisen luo,
mykin katsein vain
kaukaa nähdä suo.

LAULUJA HYLJÄTYLTÄ SEUDULTA KIINALAINEN LAULUKIRJA I

Venheessä (Li Tai-po)

Syyspäivä kalvoon
veen värisee,
Helo-kilpukoita
mies keräilee.

Päin katsoo lootus
kuin hyväillen.

Mies kuoloon asti
on murheinen.

Hyljätty palatsi (Yüan Chen)

Täällä on tyhjänä maapalatsi,
tyhjänä kuin uni.

Keisarilliset punaiset kukat hohtavat yksin
ja hiljaa.

Muutamat valkotukkaiset kamaritytöt
rupattelevat palatsissa,
pakisevat Shi-jan Tsuangin olleesta ja
menneestä hallinnosta.

Nyt kasvaa villiä ruohoa Punavarpusen
silällä

ja Mustanviitan kujalla hehkuu ilta-aurinko.

*The slender hands move to and fro,
plying the loom,
as the shuttle runs.*

*The milky way
attracts with its shine.
The gleam falls
on the shepherd.*

*But the gleam
does not reach another,
one can only watch,
dumbly from afar.*

SONGS FROM A DESERTED PLACE CHINESE SONG BOOK I

In a boat (Li Tai-po)

*The autumn day shakes
the film of the water.
The man collects
shining frogbits.*

*The lotus looks on
caressingly.*

*Man is sorrowful
until death.*

The abandoned palace (Yüan Chen)

*The provincial palace is empty,
empty as a dream.*

*The imperial red flowers gleam alone
in the silence.*

*Some flaxen-haired maids in the palace
talk of the past and present rule
of Shi-jan Tsuang.*

*Now wild grass grows on Grosbeak bridge
and Black Thicket alley gleams in the
evening sun.*

Salaperäinen huilu (Li Tai-po)

Kas, kerran ehtoolla, kun kukat tuoksuivat
ja lehvät lemusivat, sain tuulen viestin kuulla:
mä kaukaa kuulin huilun helkyt kirkkahat.
Mä pajupuusta silloin pillin tein
ja kukkas-yö sai helkkyyn kantaa vastauksein.
Maan nukkuissa nyt yhä kuulevat
öin linnut haastelon, mi soipi lintusien suulla.

Ikilumiset vuoret (Tu Fu)

Pari keltarastasta laulaa vihreissä salavissa.
Jono valkea haikarain haipuu sineen
siintävään.
Alus merelle pyrkivä pysähtyy, yön on
ankkurissa.
Ikilumiset vuoret ikkunaani luovat
loistettaan.

Hyljätty seutu (Jap Pit-fa)

Aaltoja, usvaa
sillalla seuranain,
Muutama paju
tuulella vain.
Iänikuinen taru
kaikkia itkettää.
Turha on kulkea
udella enempää.

SYYS-PAIVIA

Syksyn juhla (Aale Tynni)

Syys valtaa sydämen
kuin juhla ankaran jalo.
Läpi luomien
miten välkky valo.

Miten hentona punertaa
väri ritvoissa koivun paljaan.
Suvi uppoaa
noin uhrimaljaan.

Kevät, kuultosi ymmärrän.
Sinut myös, suven lämmin valta.
Luen enemmän
syysloisteen alta.

The secret flute (Li Tai-po)

*Lo! once in the evening when the flowers
were fragrant and the branches smelt strongly,
I heard the wind's message:
I heard from afar the clear tones of the flute.
I then made a pipe from the willow tree
and the flowery night carried my tones in
answer.
Now while the earth sleeps the birds still hear
the nightly dialogue,
singing in the throats of other birds.*

Mountains of perpetual snow (Tu Fu)

*A pair of yellow thrushes sing in the green
willows.
A white line of storks disappears into the
blue horizon.
A vessel heading to sea stops, anchored in
the night.
The mountains of perpetual snow cast their
glow on my window.*

Deserted place (Jap Pit-fa)

*Waves, mist
on the bridge around me.
Just a willow
in the wind.
An eternal story
makes all things weep.
In vain to walk,
to ask any more.*

AUTUMN DAYS

Autumn feast (Aale Tynni)

*Autumn conquers the heart
as a fine feast conquers a serious man.
Through the eyelids,
how brightly the light shines.
How delicate the colour turns to red
in the branches of the bare birch tree.
And so summer sinks
into the sacrificial bowl.
Spring, I understand your luster.
You, too, warm power of summer.
I read more
under the autumn glow.*

Valo murtui keväimen,
suvun lämmön itse tuhlaan.
Yhä iloiten
tulen syksyn juhlaan.

Metsässä (Lassi Nummi)
Siellä on kuusen raskaitten oksien alla
helinä lähteen, hiljainen.
Hämärä katsoo tummien runkojen luota.
Sinne käy peura janoten.
Sammal on pehmyt, kostea. Hiljaisuuteen
katosi kaiut askelten.
Aika on virtaava vesi. Muisto on paasi
sylissä vihreän sammalen.
Oksien alle, syvään äänettömyyteen
viimeinen kuva kuollut on.
Syvällä metsässä nukkuvan kallion yllä
helinä lähteen, loppumaton.

Syyspäivä (Aale Tynni)
On päivä syksyinen,
niin kuulakas ja lämmin.
Oi, armaan läheisyys nyt sydämen
saa lyömään kiihkeämin.
Vaan liki aika on,
vain virta jäähmettyy ja rauhaa sen
ei enää tuuli ryöstä
ja veri syvyydestä sydämen
ei poskiini voi syöstä.
Oi polku paluuton!
Vain hetken hohtaa syksy vaahteroissa.
Kun puihin lankee härmä hopeinen,
olemme kaikki poissa.
Valoa ihmeellistä, häipyvää
vain hetken hohtaa elämämme taulu.
Kimallus kaiken ylle leviää:
hymyily, kyynel, laulu.

*The light of spring was shattered
and I destroy the summer warmth.
Still rejoicing,
I come to autumn's feast.*

In the forest (Lassi Nummi)
*Beneath the heavy branches of the fir tree,
the quiet murmur of the spring.
Dusk looks on from the dark tree trunks.
There runs a thirsty brook.
The moss is soft and damp.
The echoes of footsteps fade into silence.
Time is flowing water. Memory
is a rock embedded in green moss.
Beneath the branches, the last picture
has died in the deep stillness.
Deep in the forest, above a sleeping rock,
the murmur of the brook, unending.*

Autumn day (Aale Tynni)
*It is an autumn day,
so transparent and warm.
Oh, now the closeness of the beloved
makes the heart beat wilder.
There is only a little time,
before the current congeals, its peace
no longer disturbed by the wind,
and blood from the depths of the heart
cannot rush into my cheeks.
Oh path of no return!
Autumn shines only a moment in the maple
trees.
When silver hoar frost falls on the trees
we have all gone away.
Wonderful light, disappearing,
our life's picture shines only a moment.
The glow spreads over all:
a smile, a tear, a song.*

INSTRUMENTARIUM

Pianoforte: Bösendorfer 275

Technician: Greger Hallin

Recording Data: 1983-11-14 (1+5), 1984-05-18/19 (2+3),

1984-06-28 (4+6) in Studio BIS, Djursholm, Sweden

Recording Engineer & Digital Editing: Robert von Bahr

Sony PCM-F1 Digital Recording Equipment, 4 Neumann U-89

Microphones, SAM 82 Mixer

Producer: Robert von Bahr

Cover Text: Lassi Nummi

English Translation: John Skinner

Swedish Translation: Per Skans

German Translation: Per Skans

French Translation: Arlette Chené-Wiklander

Front Cover Drawing: Yki Nummi

Album Design: Robert von Bahr

Type Setting: Marianne von Bahr

Lay-Out: William Jewson

Repro: KåPe Grafiska, Stockholm

BIS recordings can be ordered from our distributors worldwide.

If we have no representation in your country, please contact:

BIS Records AB, Stationsvägen 20, SE-184 50 Åkersberga, Sweden

Tel.: +46 8 544 102 30 Fax: +46 8 544 102 40

info@bis.se www.bis.se

© & © 1983/84 & 1985, BIS Records AB

BIS-CD-279 — SEPPO NUMMI: Five Song Cycles

